

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่กำลังพัฒนา Pearson สรุปลักษณะประเทศที่กำลังพัฒนาไว้ว่า "ประเทศที่อยู่ในสภาพค่อยพัฒนาจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน พอสรุปได้คือ ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำ ความเป็นอยู่อย่างแร้นแค้น ชาคแลนปัจจัยสำหรับการดำรงชีพขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่มีการศึกษาจำกัด สุขภาพอนามัยไม่สมบูรณ์ มีผลผลิตต่ำ มีอัตราการเพิ่มประชากรสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชากรวัยทำงานมีภาระเลี้ยงดูประชากรที่ไม่อยู่ในวัยทำงานเพิ่มมากขึ้น มีการว่างงานและการทำงานไม่เต็มที่ ในอัตราสูง เศรษฐกิจของประเทศขึ้นอยู่กับการผลิตและการส่งออกของสินค้าขั้นปฐมฐานะของประเทศต้องพึ่งพาหรือถูกรอบงำโดยประเทศที่เจริญก้าวหน้า"¹ จะเห็นว่าประเทศไทยมีลักษณะดังกล่าวแล้วทุกประการ ในปัจจุบันนี้โลกเรากำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทุกประเทศจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปควย โดยการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองเพื่อความอยู่รอดในโลกสมัยใหม่ ประเทศไทยก็เช่นกัน จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา ได้มีการใช้โครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจนกระทั่งปัจจุบันถึง 5 แผน

การพัฒนาประเทศนั้นมิใช่ให้ค่าจำกัดความไว้มากมายแต่พอจะสรุปได้ว่า การพัฒนาประเทศคือการทำให้ประเทศเจริญขึ้นตามแนวนโยบายของรัฐนั่นเอง นโยบาย

---

¹ Lester Pearson et. al., Partners in Development Report of the Commission on International Development, (New York, Paperbacks, 1969), Annex I pp. 231-353.

ของรัฐแต่ละประเทศโดยทั่วไปจะครอบคลุมหลายด้านทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษาและสังคม แต่เดิมการพัฒนาที่มีความหมายคล้ายคลึงกับ "ความเจริญเติบโต" ในลักษณะส่วนรวมทั้งประเทศโดยพิจารณาความอยู่ดีกินดีของประชาชนในลักษณะรูปธรรม หรือวัตถุนิยม (Materialism) แต่ในค่านามธรรมถูกละเลยมองข้ามไป ในปัจจุบันนี้การพัฒนาต้องมุ่งเน้นปรับปรุงคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้านค่านิยมนี้ และ สามารถกำจัดความยากจน การว่างงานมีการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกัน จึงจะทำให้คุณภาพชีวิตของมนุษย์ดีขึ้น ดังที่ Todaro กล่าวไว้ว่า "การพัฒนาเศรษฐกิจจะ ประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อสามารถลดหรือกำจัดความยากจนภาวะการว่างงานและการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกันภายในประเทศนั้น ซึ่งจะมีผลทำให้คุณภาพของชีวิตมนุษย์ดีขึ้น"¹ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Seers ที่ว่า "สังคมที่พัฒนาแล้วนั้น สามารถแก้ปัญหาความยากจน ความว่างงาน และความไม่เท่าเทียมกันได้"² แนวทาง และวิธีการใหม่ในการพัฒนาประเทศนั้น คร. สมพร แสงชัย กล่าวไว้ว่า "แนวทางใหม่ในการพัฒนาประเทศนั้นเป็นปฏิกริยาของการพัฒนาซึ่งมุ่งพัฒนาทาง เศรษฐกิจหรือ ทางวัตถุแต่เพียงอย่างเดียว คือต้องการให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม โดยการปกป้อง ผู้ที่อ่อนแอยากจน และเปิดโอกาสให้ผู้น่าไว้วางใจเหล่านี้หลุดพ้นจากห้วงแห่งความจน ความ หิวโหย มีความเป็นอยู่สมศักดิ์ศรีของมนุษย์ซึ่งควรจะมีลักษณะดังนี้

1. เป็นการพัฒนาเพื่อประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมอย่างแท้จริงทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ
2. ใช้การพัฒนาตามหลักพุทธเศรษฐศาสตร์

¹ Michael Todaro, Economic a Developing World, (London: Longman Group Limited, 1977), Chapter 6, pp. 95-97.

² Dudley Seers, "The Meaning of Development" นันทนา บรรพศิริโชติ แปล รวมบทความทฤษฎีการพัฒนา (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524) หน้า 22.

3. การพัฒนาชนบทเป็นเป้าหมายและวิธีการสำคัญของการพัฒนาประเทศ
4. การใช้เทคโนโลยีและระบบอุตสาหกรรมที่เหมาะสมกับสถานะของประเทศที่กำลังพัฒนา
5. การป้องกันรักษานิเวศวิทยาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมและประหยัดในการพัฒนา
6. การให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างมากที่สุดในการวางแผนและพัฒนาประเทศ
7. รัฐบาลจะต้องปกครองและพัฒนาด้วยความยุติธรรม คุณธรรมและน้ำใจประชาธิปไตย¹

แนวทางใหม่ในการพัฒนาประเทศนั้นกำหนดว่า การพัฒนาชนบทเป็นเป้าหมายและวิธีการสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะชุมชนในชนบทเป็นสิ่งสำคัญยากจน ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ไม่แน่นอน มีการว่างงานตามฤดูกาลมาก มีคนที่อยู่ในวัยทำงานน้อย บริการทางด้านการค้า ธนาคารและความเจริญต่าง ๆ ยังกระจายไปไม่ถึงระดับการศึกษาและสุขภาพอนามัยยังต่ำ โดยทั่วไป และถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง ชาวชนบทส่วนใหญ่จึงตกอยู่ในสภาวะแห่งความยากจน เพราะความเคียดแค้นทางเศรษฐกิจและสังคมของมนุษย์ จึงได้มีผู้คิดหาวิธีการที่จะช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยคนพบว่าการช่วยเหลือกันตามวิธีการสหกรณ์เป็นวิธีที่ดีที่สุด การสหกรณ์จึงได้ถือกำเนิดขึ้นมาเป็นครั้งแรกในประเทศอังกฤษเมื่อ พ.ศ. 2370 ในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่า "สหกรณ์เป็นวิธีดำเนินธุรกิจเพียงแบบเดียวที่ได้รับการสนับสนุน

---

¹สมพร แสงชัย, "แนวทางใหม่ในการพัฒนาประเทศ : การพัฒนาคุณภาพ
ขั้นพื้นฐาน" แนวความคิดใหม่ในการพัฒนาประเทศ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
แสงรุ่งการพิมพ์, 2522) หน้า 149.

จากทุกประเทศทั่วโลกไม่ว่าจะเป็นประเทศประชาธิปไตยหรือประเทศคอมมิวนิสต์"¹

สหกรณ์ คือองค์การธุรกิจอย่างหนึ่งที่จัดตั้งและดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลผู้มีความประสงค์อย่างเดียวกัน ในการที่จะขจัดปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจและสังคมในหมู่สมาชิก หรือดำเนินการร่วมกันโดยถือหลักความสมัครใจ หลักประชาธิปไตย หลักความยุติธรรม หลักการศึกษาและหลักการช่วยเหลือตัวเองกับช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะลำพังคน ๆ เดียวย่อมไม่สามารถจะแก้ไขปัญหา เศรษฐกิจและสังคมด้วยตนเองได้ เนื่องจากการขาดแคลนทุนรอนในการประกอบอาชีพ ขาดความรู้ในด้านธุรกิจการค้า ขาดอำนาจในการต่อรอง ขาดความเชื่อถือจากภายนอก หรือขาดกำลังในการที่จะต่อสู้กับการแข่งขันและการเอาเปรียบจากบุคคลภายนอกได้จึงต้องรวมกำลังเข้าเป็นสหกรณ์เพื่อให้สามารถมีกำลังในการดำเนินการธุรกิจและต่อสู้กับบุคคลภายนอกดังกล่าว

สหกรณ์ในประเทศไทยได้ถือกำเนิดมาจากภาวะบีบคั้นทางด้านการเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในชนบท เนื่องมาจากการทำนาไม่ไถ่ผล การขาดแคลนทุนรอนในการประกอบอาชีพตลอดจนการถูกเอาเปรียบจากเจ้าหนี้เงินกู้และพ่อค้าคนกลางในการกู้ยืมเงินหรือจำหน่ายผลิตผล รัฐบาลจึงได้ตกลงเลือกวิธีการสหกรณ์มาแก้ปัญหา เพราะนอกจากจะเป็นวิธีที่สามารถช่วยเหลือชาวชนบทที่ยากจนได้อย่างแท้จริงแล้ว ยังจะเป็นทางอบรมสมาชิกให้เกิดความรู้และความประพฤติที่อีกด้วย การสหกรณ์เริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2459 ที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ขณะนี้มีสหกรณ์ 6 ประเภท คือ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ และสหกรณ์ออมทรัพย์ นับตั้งแต่เริ่มมีสหกรณ์เกิดขึ้นในประเทศไทย จนกระทั่งปัจจุบันนี้เป็นเวลากว่า 60 ปีแล้ว แต่กิจการสหกรณ์ก็ยังมีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนพลเมืองของประเทศไทย การที่กิจการสหกรณ์ไม่เจริญเท่าที่ควรนั้น เทพ ไสยานนท์ กล่าวไว้ว่า "ปัญหาที่ก่อให้เกิดอุปสรรคแก่การพัฒนาของสหกรณ์ของประเทศไทยนั้น มีอยู่หลายประการ ได้แก่

¹ ประดิษฐ์ มัชฌิมา, สังคมวิทยาชนบทและการสหกรณ์ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523), หน้า 304.

1. ความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์
2. ความศรัทธา ความร่วมมือร่วมใจต่อสหกรณ์
3. การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ต่อสหกรณ์
4. ความรักดีและการมีน้ำใจทางสหกรณ์ต่อสหกรณ์
5. การบริการที่สหกรณ์สามารถให้กับสมาชิกได้ตามความต้องการและเหมาะสม¹

ร้านสหกรณ์เป็นสหกรณ์ผู้บริโภครูปหนึ่ง โดยเป็นร้านค้าที่ผู้บริโภคร่วมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป โดยมีได้แสวงหากำไร แต่เพื่อจัดการเอาเปรียบและความไม่เป็นธรรมในการซื้อสินค้าการจัดตั้งร้านสหกรณ์ เป็นวิธีการที่จะช่วยขจัดปัญหาเรื่องปากท้องของประชาชน ซึ่งเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการพัฒนาชนบท ในปัจจุบันนี้ร้านสหกรณ์ยังมีจำนวนน้อย และยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร อีกทั้งการดำเนินงานก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการทั้งในด้านการเศรษฐกิจ การจัดการและปัญหาเกี่ยวกับตัวสมาชิก ในปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ปัญหาเกี่ยวกับตัวสมาชิกนั้นสำคัญที่สุด เพราะสหกรณ์มีความมุ่งหมายที่ถือเอาการรวมคนเป็นหลักสำคัญ

จากรายงานสำรวจปัญหาและอุปสรรคในกวดำเนินงานของร้านสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับตัวสมาชิก คือ

1. สมาชิกขาดความสนใจในการดำเนินงานของร้านสหกรณ์
2. สมาชิกไม่อุทิศทุนร้านสหกรณ์

---

¹ เทพ ไสยานนท์, ประเทศไทยกับสหกรณ์ (กรุงเทพมหานคร : สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย, 2522), หน้า 87.

3. สมาชิกมีรายได้น้อย¹

และทิพย์ ทิพย์ชัยเมธา² กล่าวถึงปัญหาที่เกิดจากสมาชิกร้านสหกรณ์คือ สมาชิกขาดความสนใจในการดำเนินงานของร้านสหกรณ์ เนื่องมาจากขาดความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์สมาชิกไม่ออกทุนร้านสหกรณ์ เพราะขาดความจงรักภักดีและไม่มีน้ำใจทางสหกรณ์ สิ่งเหล่านี้ทำให้กิจการร้านสหกรณ์ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมาย

จากปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ต้องแก้ไขด้วยการให้การศึกษาทางสหกรณ์ และการใช้วิธีติดต่อสื่อสารเพื่อส่งเสริมเผยแพร่สหกรณ์ ซึ่งกระทำในลักษณะรายบุคคล กลุ่ม และสื่อสารมวลชน วิธีการให้ข่าวสารและความรู้นั้น เรียกว่า การสื่อสารสหกรณ์ (Co-Operative Communication)³ การสื่อสารสหกรณ์เป็นเครื่องมือสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้กิจการสหกรณ์ประสบผลสำเร็จเพราะเมื่อสมาชิกและประชาชนทราบกิจกรรม ข่าวสารและความเคลื่อนไหวในการบริหารงานแล้ว ก็จะเป็นเครื่องกระตุ้นให้เขาทั้งหลายตระหนักในสิทธิและหน้าที่มากขึ้น และต้นตออยู่เสมอที่จะพัฒนาสหกรณ์ของหมู่คณะให้ก้าวหน้ามั่นคงอยู่ต่อไป หากผู้รับสาร (Receiver) เข้าใจเกิดความเลื่อมใส และความนิยม ตั้งใจศึกษาเรื่องราวร้านสหกรณ์จนเกิดความสนใจและอาจตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกร้านสหกรณ์ในโอกาสต่อไป ร้านสหกรณ์ก็จะมีสมาชิกที่

¹ กรมส่งเสริมสหกรณ์, การสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรและร้านสหกรณ์ (กรุงเทพมหานคร : สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย, มปป.), หน้า 77-79.

² ทิพย์ ทิพย์ชัยเมธา และ ชัยมงคล สุวพานิช, ตำราหลักสหกรณ์และกฎหมายสหกรณ์ เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 196 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2521), หน้า 167.

³ สนิท จิตตากรณ์, งานผู้จัดการร้านสหกรณ์ (กรุงเทพมหานคร : สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย, 2522), หน้า 32-33.

มีความรู้เรื่องหลักและวิธีการสหกรณ์มีอุดมการณ์ทางสหกรณ์เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม ก็จะมีทุนหมุนเวียนเพียงพอในการปรับปรุงและขยายกิจการ ร้านสหกรณ์จึงจะเจริญแพร่หลายตามวัตถุประสงค์ มีผู้นำเอาสหกรณ์เข้ามาสู่ประเทศไทยเป็นเวลากว่า 60 ปี เพื่อช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประชาชน แต่การเจริญเติบโตของระบบสหกรณ์มุ่งไปสู่ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ใหญ่เพียงอย่างเดียว ทำให้ขาดพื้นฐานค้ำยันเยาวชน เพื่อให้การสหกรณ์เกิดความมั่นคงเมื่อ พ.ศ. 2520 ทางรัฐบาลจึงได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการนำการสหกรณ์ไปสู่เยาวชน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกระเบียบ "ว่าด้วยการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา พ.ศ. 2521" ให้สถานศึกษาในสังกัดหรืออยู่ในความควบคุมดูแลของกระทรวงศึกษาธิการจัดกิจกรรมสหกรณ์ขึ้นมา เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจและมีโอกาสปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสหกรณ์เป็นการเตรียมตัวเป็นสมาชิกสหกรณ์ที่ดีต่อไป และในปี พ.ศ. 2523 คณะกรรมการพัฒนาสหกรณ์แห่งชาติเห็นควรให้ กรมการฝึกหัดครูนำการสหกรณ์มาเผยแพร่โดยผ่านสถาบันการศึกษาคู จึงมีการเปิดสอนวิชาการสหกรณ์ขึ้นในวิทยาลัยครู และมีการจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าในวิทยาลัยครูด้วย

ร้านสหกรณ์วิทยาลัยครูเป็นสหกรณ์ประเภทสหกรณ์ร้านค้าซึ่งเป็นสหกรณ์ประเภทหนึ่ง จึงมีหลักและวิธีการสหกรณ์เช่นเดียวกับสหกรณ์ทั่วไป จะแตกต่างกันที่วัตถุประสงค์เล็กน้อยตามประเภทของสหกรณ์ การศึกษาเกี่ยวกับร้านสหกรณ์จึงเป็นการศึกษาเกี่ยวกับสหกรณ์ทั่วไปด้วย การศึกษาบทบาทและรูปแบบการสื่อสารที่มีต่อการเข้าเป็นสมาชิกร้านสหกรณ์จึงเท่ากับศึกษาบทบาท และรูปแบบการสื่อสารที่มีต่อการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ทั่วไปด้วย โดยถือว่าการศึกษาเกี่ยวกับร้านสหกรณ์เป็นกรณีตัวอย่างของการศึกษาเกี่ยวกับสหกรณ์ทั่วไป ในการเผยแพร่การสหกรณ์ผ่านสถาบันการศึกษาคูนั้น เนื่องจากสถาบันการศึกษาคูมีวิทยาลัยครูอยู่ 36 แห่ง จัดแบ่งเป็นกลุ่มได้ 6 กลุ่ม กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันตกเป็น 1 ใน 6 กลุ่มของวิทยาลัยครูทั้งหมด

การศึกษามหาวิทยาลัยครูภาคตะวันตกเป็นเรื่องที่น่าสนใจการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาสภาพการณ์ของกลุ่มอื่น ๆ ต่อไป หรือในกรณีที่ไม่มีความพร้อมที่จะศึกษาในการศึกษา

ครั้งนี้ก็จะช่วยเป็นแนวทางในปัจจุบันที่มีความคล้ายคลึงกับองค์ประกอบในลักษณะเดียวกันของ สหกรณ์ของวิทยาลัยครูกลุ่มอื่นด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบบทบาทของสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจที่มีต่อการเข้าเป็นสมาชิกร้านสหกรณ์ว่ามีบทบาทแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด
2. เพื่อทราบรูปแบบของการสื่อสารแบบทางเดียวและสองทางที่มีต่อความรู้สึกของสมาชิกในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกร้านสหกรณ์
3. เพื่อทราบความคิดเห็นของสมาชิกร้านสหกรณ์ที่มีต่อวิธีการใช้สื่อของร้านสหกรณ์

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะสมาชิกร้านสหกรณ์กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงใต้แก่ สมาชิกร้านสหกรณ์วิทยาลัยครูเพชรบุรี จอมบึง นครปฐม และกาญจนบุรี
2. การวิจัยครั้งนี้ใช้ตัวอย่างจากประชากรที่เกี่ยวข้องเข้ากับร้านสหกรณ์กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ นักศึกษา คนงาน เจ้าหน้าที่และบุคคลภายนอก
3. สื่อที่นำมาศึกษาจะพิจารณาเฉพาะสื่อที่ใช้อยู่ในร้านสหกรณ์กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงใต้แก่ ผู้บริหารวิทยาลัยครู เจ้าหน้าที่บริหารร้านสหกรณ์ เพื่อนหรือผู้ใกล้ชิดของสมาชิก และสื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ เสียงตามสาย ป้ายประกาศ ร้านสหกรณ์ แผนภาพโฆษณา (โปสเตอร์) และเอกสารเผยแพร่

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงบทบาทของสื่อที่มีต่อบุคคลในการเข้าเป็นสมาชิกร้านสหกรณ์ ซึ่งอาจนำไปใช้ในร้านสหกรณ์อื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เป็นการประหยัดเงิน

และเวลา

2. ทำให้ทราบว่า การที่กลุ่มบุคคล เข้าเป็นสมาชิกร้านสหกรณ์ เพราะการติดต่อสื่อสารแบบทิศทางเดียวหรือสองทิศทาง

3. เพื่อจะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณากำหนดแนวทางในการใช้สื่อของร้านสหกรณ์ต่อไป

นิยามศัพท์

บทบาทของสื่อ หมายถึง การที่ผู้รับสารได้ทราบเรื่องราว และความรู้เกี่ยวกับหลักและวิธีการสหกรณ์ที่ยังผลให้ผู้รับสาร เข้าเป็นสมาชิกร้านสหกรณ์ วัตถุประสงค์จากการรับสารจากสื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจของร้านสหกรณ์ โดยใช้คะแนนความดีที่ได้จากการตอบของสมาชิกร้านสหกรณ์เป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทบาทของสื่อ

การรับสารจากสื่อ หมายถึง การรับสารในเรื่องเกี่ยวกับความรู้ในหลักและวิธีการสหกรณ์ร้านค้าจากสื่อ 2 ประเภทคือ

1. สื่อบุคคล หมายถึง

1.1 ผู้บริหารในวิทยาลัยครู ได้แก่ อธิการ รองอธิการ หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าภาควิชา อาจารย์ผู้สอนวิชาการสหกรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา

1.2 เจ้าหน้าที่บริหารร้านสหกรณ์ ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของร้านสหกรณ์แยกเป็น 2 ประเภท

1.2.1 คณะกรรมการดำเนินการ เป็นคณะบุคคลที่สมาชิกในที่ประชุมใหญ่เลือกขึ้นมาจากสมาชิกด้วยกันให้ทำหน้าที่รับผิดชอบการบริหารร้านสหกรณ์ มีจำนวน 10-15 คน

1.2.2 เจ้าหน้าที่ประจำร้านสหกรณ์ หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติงานเป็นประจำในร้านสหกรณ์ ได้แก่ ผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ของร้านสหกรณ์

1.3 เพื่อนหรือผู้ใกล้ชิด หมายถึง มิตรสหายที่รู้จักมักคุ้นในแวดวง วิทยาลัยครู เพื่อนบ้าน บุคคลในครอบครัวของสมาชิก

2. สื่อเฉพาะกิจ หมายถึง สื่อที่มีอยู่หรือสร้างขึ้น เพื่อให้ติดต่อสื่อสารกับ กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ซึ่งในที่นี้หมายถึง

2.1 เสียงตามสาย เป็นบริการสื่อสารเสียงตามสายที่จัดขึ้น เพื่อให้ เผยแพร่ข่าวสารร้านสหกรณ์และอื่น ๆ ภายในวิทยาลัยครูทุกแห่ง

2.2 ป้ายประกาศ เป็นอุปกรณ์สื่อสารใช้ปิดประกาศต่าง ๆ ของ ร้านสหกรณ์ มีอยู่ตามตึกเรียน หน้าห้องสมุด โรงอาหาร โรงยิมเนเซียม ภายใน วิทยาลัยครูทุกแห่ง

2.3 ร้านสหกรณ์ เป็นสถานที่จำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค เป็น สถานที่ทำงานของเจ้าหน้าที่ประจำร้านสหกรณ์ เป็นสถานที่ให้ประสบการณ์ตรงแก่ผู้พบ เห็นและตกแต่งให้มีลักษณะเผยแพร่ร้านสหกรณ์อีกด้วย

2.4 แผ่นภาพโฆษณา (โปสเตอร์) เป็นแผ่นภาพประกอบอักษรหรือ อักษรเพียงอย่างเดียว จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ร้านสหกรณ์ สามารถนำไปปิดประกาศบน ป้าย ประกาศทั้งภายในตัวอาคารและกลางแจ้ง เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์

2.5 เอกสารเผยแพร่ มีลักษณะเป็นแผ่นปลิว แผ่นพับ หรือเป็นเล่ม จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ข่าวสารร้านสหกรณ์โดยเฉพาะ

ความรู้ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับหลักและวิธีการสหกรณ์ร้านค้า วัตถุประสงค์ แนวที่ไ้จากการตอบแบบสอบถามของสมาชิกร้านสหกรณ์

รูปแบบการสื่อสาร หมายถึง การสื่อสารแบบทิศทางเดียว (One-Way Communication) คือการส่งข่าวจากแหล่งสารเบื้องต้นไปยังสมาชิก โดยสมาชิก ไม่มีการไ้ถามหรือแสดงความคิดเห็นใด ๆ กลับไปยังผู้ส่งสารซึ่งเป็นแหล่งสารเบื้องต้น และการสื่อสารแบบสองทิศทาง (Two-Way Communication) คือการส่งข่าวสารจาก แหล่งสารเบื้องต้นไปยังสมาชิกแล้ว สมาชิกมีการไ้ถามหรือแสดงความคิดเห็นกลับไปยัง ผู้ส่งสาร ซึ่งเป็นแหล่งสารเบื้องต้น

ในที่นี้แหล่งสารเบื้องต้นได้แก่ อาจารย์ในวิทยาลัยครู เจ้าหน้าที่บริหาร
ร้านสหกรณ์ และเพื่อนหรือผู้ใกล้ชิด

ร้านสหกรณ์ หมายถึง ร้านสหกรณ์กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน
4 แห่งคือ ร้านสหกรณ์วิทยาลัยครูเพชรบุรี ร้านสหกรณ์วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง
ร้านสหกรณ์วิทยาลัยครูนครปฐม และร้านสหกรณ์วิทยาลัยครูกาญจนบุรี

สมาชิก หมายถึง ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมร้านสหกรณ์โดยการถือหุ้น และเข้า
ร่วมกิจกรรมร้านสหกรณ์ตามสิทธิและหน้าที่ มีจำนวน 1,755 คน

การเปิดรับข่าวสาร หมายถึง การได้พูดคุย การเห็น การอ่าน การฟัง
จากสื่อชนิดต่าง ๆ ที่ร้านสหกรณ์จัดขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

1. สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ มีบทบาทในการเผยแพร่ข่าวสารแตกต่างกัน
โดยสื่อบุคคลมีบทบาทมากกว่าสื่อเฉพาะกิจ
2. สมาชิกที่เปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมากกว่า มีความรู้เรื่องหลัก และ
วิธีการสหกรณ์ร้านค้ามากกว่าสมาชิกที่เปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนน้อยกว่า
3. การสื่อสารแบบสองทิศทางทำให้สมาชิกมีความรู้เรื่องหลัก และวิธีการ
สหกรณ์ร้านค้ามากกว่าการสื่อสารแบบทิศทางเดียว
4. ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อวิธีการใช้สื่อของร้านสหกรณ์มีความแตกต่าง
กันเมื่อพิจารณาตามเพศ อายุ อาชีพ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ ความรู้และจำนวน
สื่อที่สมาชิกเปิดรับ